

Teema: TEABENÕUE: Ülle Madise valimiskampaania läbipaistvusaruande materjalid (Re: Presidendiks kandideerimise õiguslik alus)

Saatja: Märt Pöder <tramm@p6drad-teel.net>

Kuupäev: 28.08.26, 16:58

Saaja: info@oiguskantsler.ee

Koopia: erjk@riigikogu.ee, Ülle Madise - OKK
<ylle.madise@oiguskantsler.ee>

Lgp õiguskantsler!

Meedias avaldatu põhjal on teada, et palkasite ühel täpsustamata reedel oma valimiskampaania asju korraldama suhtekorraldaja:

Esmaspäeval enda kandideerimisest presidendivalimistel teatanud õiguskantsler Ülle Madise võttis end nõustama konsultatsioonifirma Tuum Consulting. "Ülle helistas mulle reedel ja palus abi ning mõistagi olin ma nõus. Tema jaoks on kõige olulisemad väärtused ausus ja läbipaistvus ja need on ka meile väga olulised," sõnas Tuum Consultingu asutaja ja kommunikatsiooniekspert Põim Kama ERR-ile. [1]

Avalikkusele pole teada, millal faktiliselt algas õiguskantsleri presidendikampaania, aga selle üle on arutletud nii Riigiõiguse blogis [2] kui meediaväljaannetes [3], aga ka sotsiaalmeedias [4].

Lisaks sellele, et pole teada Tuum Consultingu osaluse algus valimiskampaanias, pole ka teada selle ulatus. Näiteks on vandeadvokaat Allar Jõks andnud alates 31.07 eri meediaväljaannetele intervjuusid selgitusega, et õiguskantsler seda oma sõltumatuse ja erapooletuse nõude tõttu ise teha ei saavat, st käitudes ametisolevat õiguskantslerit esindava advokaadina:

"Jõks tõi välja, et Ülle Madise vaikib seetõttu, et õiguskantslerina ei tohi ta mingit initsiatiivi näidata. Ta märkis, et Madise peab täitma oma ametiülesandeid erapooletult ja pühendunult, vältides ükskõik mis moel sidumist ühegi erakonnaga." [5]

Jõksi tegevus paistab süstemaatiline, sest ta on võtnud Ülle Madise eest sõna enne tema kandidatuuri avalikku väljakuulutamist 17.08 paari nädala vältel järjepidevalt:

- * 30.07 Maalehes <https://maaleht.delfi.ee/artikkel/120599197/allar-joks-paljastab-presidendikampaania-telgitagused-nouti-koalitsioonide-muutmist-ja-ministrikohti>
- * 30.07 Postimehes <https://www.postimees.ee/8516866/allar-joks-miks-ulle-madise-ei-utle-ometi-kandideerimise-kohta-ei-voi-jah>
- * 5.08 Eesti Ekspressis <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120601511/presidendivalimiste-favoriit-ulle-madise-kes-ei-lepi-vastusega-et-nii-on-alati-tehtud>
- * 09.08 ETVs <https://www.err.ee/1610106133/erakondade-esindajad-jaavad-madise-rollikonfliktis-eriavamusel>
- * 13.08 Kuku raadios <https://kuku.postimees.ee/podcast/mis-meist-saab/313618>

* 14.08 Postimehes <https://www.postimees.ee/8527447/kuku-allar-joks-presidendi-rahvast-uhendav-roll-on-ulemustifitseeritud>

* 15.08 Õhtulehe TVs <https://digileht.ohhtuleht.ee/1164648/ol-tv-kerge-uurib-elu-allar-joks-presidendi-roll-on-meelde-tuletada-eestit-ei-saa-rikkaks-reguleerida->

Loetelu ei pruugi olla ammendav, aga tõstatab õigustatud küsimuse, kas see tegevus on vahetult seotud presidendikandidaat Ülle Madise kampaania ja palgatud suhtekorraldusettevõttega ning peaks olema kajastatud vastavas kampaaniakulude või kampaania läbipaistvuse aruandes. Õiguskantsler ise on osutanud, et käsitleb Jõksi enda eestkõnelejana:

"Allar Jõks kirjeldas olukorda täpselt. Kui Riigikogu liikmed leiavad kellegi, kellel on piisavalt lai toetus (Põhiseadus nõuab laia toetust, sest Vabariigi President peab olema erapooletu), küsivad nad temalt presidendikandidaadina ülesseadmiseks nõusolekut. Tähtaeg on 24. august."
[6]

Samamoodi siinkirjutajale 12.08 avaldust [7] täpsustavas kirjavahetuses:

"Aitäh küsimast. Allar Jõks, Juhan Kivirähk ja mitu teist asjatundjat on suurepäraselt ja täpselt olukorra lahti seletanud, oletan, et oled neid selgitusi näinud. Kui vaja, otsin viited."

Kuna Ülle Madise on erakondade poolt avalikkuses ametlikult käidud välja presidendikandidaadina vähemalt alates 1.07 [8], siis võib oletada, et samal ajal käisid juba ka valimiskampaania tegevused. Õiguskantsler pole siiski informeerinud avalikkust läbipaistvalt oma kampaaniast [9], vaid on teadvalt lasknud avalikkuses enda eest kõneleda endisel õiguskantsleril ja praegusel vandeadvokaadil Allar Jõksil.

Õiguskantsleri valimiskampaania on kätkenud endas ka varjatud suhtlust erakondade esindajatega, mille kohta andis tunnistust juba ülalviidatud 1.07 teadaandes Tanel Kiik, sj selliste kuluaariläbirääkimiste tulemusena kinnitasid Ülle Madise sõnaselget valmisolekut presidendiks kandideerida 3.08 Lauri Hussar [10] ja Õnne Pillak [10].

Kuna õiguskantsler on teatanud, et tema eesmärk on valimiskampaanias säilitada tema sõltumatus ja erapooletus, siis eeldan, et kõik kampaaniaga seotud kontaktid, arutelud, kokkulepped ja lubadused on õiguskantslerilt nõutud sõltumatuse tõendamiseks registreeritud.

Lähtuvalt oma põhiseaduslikust õigusest õiguskantsleri sõltumatusele taotlen, et mulle edastataks ametisoleva õiguskantsleri kampaania läbipaistvusaruanne või selle koostamise aluseks olevad materjalid (nt õiguskantsleri täielik kirjavahetus, suhtlusrakenduste logi, telefonikõnede väljavõte, kohtumiste kalender vmt jne), mille abil võiksin kodanikuna veenduda õiguskantsleri sõltumatuses tema valimiskampaania ajal.

Palun edastada soovitud teave digitaalses vormis minu meiliaadressile või suuremate failide edastamise korral leppida kokku failide edastamise viis.

Märt Pöder
+372 55643754

[1] <https://www.err.ee/1610111917/ulle-madise-vottis-end-noustama->

[kommunikatsioonifirma](#)

[2] <https://www.riigioigus.ee/blogi/oiguskantsleri-presidendikandidatuur/>

[3] <https://arvamus.delfi.ee/artikkel/120602855/mart-poder-oiguskantsler-usub-vist-et-saadikuid-saab-survestada-tema-poolt-haaletama-varem-on-ta-seda-alati-tauninud/> ja <https://arvamus.postimees.ee/8528980/mart-poder-madise-palus-lisaaega-oiguskantsleri-presidendiks-kandideerimise-seaduslikkuse-kohta-vastamisel>

[4] <https://www.facebook.com/boamaod/posts/pfbid02Yi3uG4rTYfyHWhFh5u9sTXUPNTU5bsbCbyhXy4k1hvRUBLca5b87hPgyqMkp5oU1>

[5] <https://www.postimees.ee/8516866/allar-joks-miks-ulle-madise-ei-utle-ometi-kandideerimise-kohta-ei-voi-jah>

[6] <https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/2026-08/Voimalikust%20rollikonfliktist.pdf>

[7] <https://gafgaf.infoaed.ee/posts/madise-kandideeriks-rollikonfliktis/>

[8] <https://www.err.ee/1610067439/sotsid-pakuvad-presidendikandidaadinakaalumiseks-ulle-madiset>

[9] <https://www.err.ee/1610068006/ulle-madise-ma-ei-ole-kandideerimiseks-kellelegi-nousolekut-andnud>

[10] <https://www.ohtuleht.ee/1163753/tv3-video-hussar-ulle-madise-utles-mulle-sona-sonalt-nii->

[11] <https://www.err.ee/1610101681/pillak-madise-on-presidendiks-kandideerimise-valmisolekut-valjendanud>

27.08.26 13:23 Märt Pöder kirjutas:

Ma ei saanud aru, et oleksid vastanud -- võib-olla jäi see siis vormilt isikliku suhtluse ridade vahele?

Ma tõepoolest palusin ning kinnitasin kõigis täpsustavates kirjades, et sooviksin ametlikku ja taasesitatavas vormis vastust algses pöördumises esitatud küsimusele. Kuna sa ÕKS §12 lg1 tegevuse piiranguid isegi ei maini, siis ei saa kuidagi pidada su kirju vastuseks selgitustaotlusele.

Kui sooovid, siis lugupidamisest võime rääkida küll, aga seda juba täiesti eraldi teemana!

Märt

27.08.26 12:16 Ülle Madise - OKK kirjutas:

Tere! Vastasin täpselt küsimusele. Ei ole sisulist ega vormilist probleemi. Vahepeal on kõik päevad olnud 16-tunnised, praegugi väga suur ajapuudus. Täiendav selgitus on mõeldav lisaks. Kõik oluline aga öeldud. Ei ole ei sisulist ega näilist rollikonflikti; väide, et kandideerimiseks ei tohtinud nõusolekut anda, on põhiseadusevastane. Õiguskantsleril, riigikontrolöril ega riigikohtunikul ei ole keelatud presidendiks kandideerida. Pidasin silmas seda, et kui jõuan, kirjutan presidendi põhiseadusliku rolli lahti, äkki see aitab paremini mõista, miks rollikonflikti ei ole. Kahjuks ei ole olnud aega seda kirjatööd lõpetada. Seaduse mõttes nõutav see ei ole, aga Sinust lugu pidades püüaksin lõpuni vaielda. Nüüd pean jälle jooksuma, olengi juba hilinenud.
Ülle

-----Original Message-----

From: Märt Pöder <tramm@p6drad-teel.net>

Sent: Thursday, August 27, 2026 12:10 PM

To: Ülle Madise - OKK <ylle.madise@oiguskantsler.ee>

Subject: Re: Presidendiks kandideerimise õiguslik alus

Tere, Ülle!

Algsest pöördumisest on nüüd kaks nädalat ja kui see oli selgitustaotlus, siis peaks vastamise tähtaeg olema täna?

Tegin avalikku taskurätikusse mõned sõlmed, et meelest ei läheks. Saan aru taktikalisest soovimatusest vastata viivitamatult, aga kasvõi sportlikust huvist oleks enne tegelikku hääletusvooru huvitav kuulda ametisoleva õiguskantsleri selgitust.

On muidugi mõnevõrra kummaline, kui avalikku huvi peab toetama sportliku huviga -- aga küllap on siis olukord piisvalt erakorraline!

Märt

13.08.26 07:55 Ülle Madise - OKK kirjutas:

Jaa, ka põhjalikum selgitus on võimalik. Mul tekkib aeg see kirja panna aga alles mitme päeva pärast. Võimalik, et tuleb alustada parlamentaarse presidendi kui sõltumatu ja erapooletu riigiametniku rolli lahtikirjutamisest. Päriselt, siin ei ole mingit sisulist probleemi, ei saagi olla. Ka kohtunikke võidakse parlamentaarse presidndi ametisse valida. Otsevalimisel oleks probleem. Kuna sisulist probleemi pole, siis kohe seda süsteemselt lahti kirjutada ei saa, koormus suur. Loodan, et mõistad ja arutame siis edasi. Rõõmsat päeva!
Ülle

--

From: Märt Pöder <tramm@p6drad-teel.net>

Sent: Thursday, 13 August 2026 07:35:53

To: Ülle Madise - OKK <yлле.madise@oiguskantsler.ee>

Subject: Re: Presidendiks kandideerimise õiguslik alus Tähelepanu!

Tegemist on välisvõrgust saabunud kirjaga.

Tundmatu saatja korral palume linke ja faile mitte avada.